

засадою методу ведення інвестиційної діяльності підприємств. Проведені у роботі дослідження виявляють кількісний зв'язок між горизонтом планування T і параметром ξ . Проведені розрахунки виявили, що задля отримання максимального економічного ефекту, зі збільшенням горизонту планування повинна зростати частина прибутку, що направлена на розробку і планування основних робочих фондів підприємств.

Список використаних джерел:

1. Олійник А.С.//стаття/ «Дослідження диференціальних моделей з непарною кількістю рівнянь з відхиленням мішаного характеру»/Режим доступу: https://knowledge.allbest.ru/mathematics/3c0b65635a3ac69b5c43b88421306c27_0.html
2. Електронний ресурс: https://allbest.ru/otherreferats/finance/00112477_0.html
3. Статистична інформація: <http://www.ukrstat.gov.ua>

К. е. н. Самборська О. Ю.

Вінницький національний аграрний університет (Україна)

**МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ
СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА**

Ринкові відносини супроводжуються зміною цінностей і норм, пов'язаних з економічною діяльністю, які були прийняті в суспільстві та визначали які блага (багатство, зв'язки, влада, статус, види зайнятості, джерела і способи отримання доходу) найбільш важливі або взагалі не важливі для індивіда, а також уявлення членів суспільства про те яка економічна поведінка для них є найкращою. Суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію, мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством. Суб'єктами господарювання є громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці. Суб'єкти господарювання залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік можуть належати до суб'єктів малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва [1, 32].

Питаннями визначення сутності та особливостей економічної поведінки займалися багато відомих зарубіжних вчених: А. Сміт, А. Маршал, Г. Шмоллер, Жан-Батист Сей, Г. Саймон, М. Вебер, Й. Шумпетер, В. Зомбарт, Р. Акофф, Е. Чандлер. Водночас вагомий внесок у розкриття економічної поведінки підприємств зробили такі вітчизняні науковці, як Н. Шibaєва, Г. Капленко, Н. Карачина, Г. Соколова, Ю. Заїка, А. Кудінова, В. Войтко. Динаміка змін все частіше вимагає нових досліджень як змісту категорії економічної поведінки, так її зв'язку з економічним зростанням та добробутом населення. Поняття економічної поведінки з позицій людини, підприємця, колективу та фірми наведено в табл. 1 [2].

Таблиця 1

Автор	Визначення поняття
Н. Шибаєва	Економічна поведінка – впорядкована сукупність дій господарюючих суб'єктів, спрямована на досягнення економічних цілей в умовах специфічних господарських систем з урахуванням ціннісних установок
Г. Капленко	Економічна поведінка підприємства – стратегічно визначений напрям взаємопов'язаних, цілеспрямованих тактичних дій, методів, способів і реакцій на непередбачуваний розвиток подій і зростаючу конкуренцію з метою забезпечення реалізації конкретно визначених цілей і місії підприємства в обраній сфері діяльності
М. Гуревичов	Економічна поведінка індивідів, соціальних груп та інститутів – обумовлена об'єктивними процесами, економічними інтересами та економічним мисленням, цілеспрямована діяльність щодо задоволення матеріальних потреб
А. Азрилян	Економічна поведінка – образ, спосіб, характер економічних дій громадян, робітників, керівників, виробничих колективів в тих чи інших умовах економічної діяльності, життя
В. Войтко	Поведінка організації – характер дії людей та їх угруповань, що здійснюються під впливом певних факторів в тих чи інших умовах діяльності

Моделювання економічної поведінки суб'єктів господарювання відбувається під впливом сукупності факторів. Великий вплив на поведінку мають інституціональні фактори, а точніше відсутність змін, що мають там відбуватися.

Особливостями поведінки суб'єктів господарювання в економіці є:

1. Інституціональні зміни посилюють невизначеність економічного середовища, а відсутність інституту, який захищає виконання цих зобов'язань, призводить до порушення договірних зобов'язань.

2. Нестійкість економічного стану (трансформації економіки) підприємств сприяє розповсюдженню невизначеної поведінки.

3. Правило максимізації прибутку передбачає рівність граничного доходу та граничних витрат, але воно не виконується у економіці: на підприємствах зберігається надмірна зайнятість при наявності в країні безробіття.

4. Здійснення частини діяльності в тіньовому секторі. Тіньова діяльність стимулюється прагненням запобігти оподаткування. Порушення носять вимушений характер, самі розповсюджені серед них – виплати податків та інших «державних вилучень» у неповному обсязі [3].

5. Велике податкове навантаження суб'єктів господарювання вимушено сприяє приховуванню прибутків.

6. Ресурсна обмеженість окремих категорій суб'єктів вимушено спонукає їх до закупівлі дешевої сировини або придбання її нелегально.

7. Коливання курсу іноземних валют призводить до збільшення вартості одиниці продукції чи зростання ціни на послуги.

8. Часті економічні коливання спонукають підприємців до нераціонального використання ресурсів: матеріальних, людських, сировинних тощо.

Сприймання суб'єктами ринкових перетворень ускладнено тим, що економічна поведінка, яка домінувала в адміністративно-плановій економіці, була багато в чому протилежною поводженню, притаманному ринковій економіці.

При проведенні будь-яких реформ найчастіше ігнорується реакція на них суб'єктів господарювання, підприємців.

Список використаних джерел

1. Господарський Кодекс України. – С.: ТОВ «ВВП НОТІС», 2015. – 168 с.
2. Шкиринда С.А., Діденко Я.М., Іщенко С.В. Економічна поведінка підприємства: сутність та класифікація. Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського.
3. Шибасєва Наталія Володимирівна. 2008. Особливості економічної поведінки суб'єктів господарювання в умовах ринкової трансформації економіки. Автореферат дисертації к.е.н. Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна.

Смирнова Т. А., Кучинська А. А.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ВИКОРИСТАННЯ ТЕОРІЇ Z
В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**

Теорія Z була розроблена американським професором Вільямом Оучи. Він об'єднав найбільш вдалі аспекти двох повністю різних культур управління. У своїй моделі він стверджував, що метою компанії повинна бути користь, яку вона приносить суспільству, а потім прибуток.

На думку Оучи, довіра, цілісність та відкритість є важливими складовими ефективної організації. Коли між працівниками, робочими групами та керівництвом існує довіра та відкритість, конфлікт зводиться до мінімуму, а працівники співпрацюють у повній мірі, щоб досягти цілей організації [1].

Робітники повинні відчувати себе частиною великої налагодженої системи і прагнути збільшити добробут і успіх компанії, не думаючи про особисті вигоди, а керівництво повинно йти попереду підлеглих подаючи приклад і підбадьорюючи до поліпшення якості роботи. Завдяки багатосторонній спеціалізації шляхом періодичної зміни виконуваних функцій робітники постійно удосконалюються і передають знання «новачкам».

Задоволеність роботою підвищує продуктивність та загальні фінансові показники в цілому. Організаційна культура складається з безлічі узгоджених і реалізованих дій, спрямованих на досягнення певних цілей. Правильна постановка цілей і вірно підібраний тип управління кадрами відіграє вирішальну роль в довгостроковому успіху компанії.[2].

Звичайно, під час створення спільної культури в організації, можуть виникнути складнощі, оскільки люди відрізняються своїми ставленнями, звичками, мовами, релігіями, звичаями тощо. Проте, спільна мета і комфорт допоможуть підприємству вийти на вищий рівень.

Міжнародна промислова компанія Toyota на своєму прикладі показала, що успіх її діяльності здебільшого зобов'язаний якісному і продуманому керівництву, виробничій культурі і традицій. Здійснення виробничої діяльності відбувається максимально ефективно без втрат і несправностей. Саме завдяки правильно обраному стилю управління, який спирається на теорію Z та